

CRJM – Centrul de Resurse Juridice din Moldova (old)

Înainte și după pandemia COVID-19 – provocări și oportunități pentru drepturile digitale

Jomir Dumitru · Wednesday, May 26th, 2021

Suntem în primăvara anului 2021, iar pandemia COVID-19 nu dă semne de retragere. Chiar dacă procesul de vaccinare a început și în Republica Moldova, comunitatea globală ne transmite semnale că încă e devreme să slăbim garda. În pofida eforturilor de prevenție și imunizare, unele state se confruntă deja cu cel de-al treilea sau chiar al patrulea val de pandemie. Potrivit estimărilor, este posibil ca multe țări cu venituri mici, inclusiv Moldova să nu depășească pandemia până la sfârșitul anului 2022[1].

Dincolo de implicațiile pe care le comportă pandemia asupra sistemului de sănătate, pandemia are efecte adverse inclusiv asupra drepturilor omului. Sub pretextul restricțiilor legate de COVID-19, mai multe guverne din întreaga lume, au acționat pentru a limita libertățile fundamentale și spațiul societății civile. Potrivit ICNL[2] COVID-19 Civic Freedom Tracker, peste 140 de țări din întreaga lume au inițiat diverse măsuri legislative care limitează libertatea de întrunire, asociere, libertatea de exprimare sau care aduc ingerințe în viața privată a persoanelor.[3]

Institutul Internațional pentru Democrație și Asistență Electorală (International IDEA), organizație interguvernamentală care sprijină democrația durabilă la nivel mondial, constată că în țările europene[4], principalele trei provocări cauzate de pandemie se referă în special la:

- Reducerea libertăților civile, inclusiv a libertății de exprimare, asociere sau libertatea întrunirilor;
- Perturbarea ciclului electoral, inclusiv amânarea sau suspendarea desfășurării alegerilor;
- Creșterea cazurilor privind violența în familie.

Republica Moldova nu este o excepție. Parlamentul de la Chișinău a instituit stare de urgență în luna martie 2021 pentru a amâna desfășurarea alegerilor anticipate parlamentare, acțiune anulată subsecvent de către Curtea Constituțională.[5] Potrivit informațiilor Centrului Internațional „La Strada”, pandemia a acutizat situația victimelor violenței în familie, iar posibilitățile de a raporta cazurile de violență prin sesizarea poliției au fost mult prea limitate sau chiar imposibile.[6] În ceea ce privește reducerea libertăților civile, Potrivit raportului Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova, în pandemie, autoritățile, în linii mari, nu au ținut cont de abordări bazate pe drepturile omului. Aceasta a condus la inclusiv la adâncirea sărăciei, creșterea inegalităților, discriminări structurale și consolidate și la înrăutățirea situației privind drepturile omului. [7] În același timp, deciziile Comisiei excepționale pentru situații Excepționale a Republicii Moldova au conținut un șir de abateri disproporționate de la

normele legale privind accesul la justiție, derogarea de la prevederile Codului de Procedură Civilă, Codului Administrativ, Codului muncii, Codului vamal, etc. Majoritatea acestor abateri și derogări au fost totuși remediate ulterior, se remarcă în raportul Avocatului poporului.[8]

În continuare, potrivit experților[9] pandemia va solicita din partea guvernelor măsuri rapide și eficiente. Aceasta poate conduce la o utilizare sporită de către guverne a tehnologiilor digitale pentru a combate răspândirea virusului. În același timp, și persoanele obișnuite vor fi tot mai dependente de utilizarea tehnologiilor digitale pentru a-și exercita drepturile fundamentale.[10] În această privință, tot mai relevante devin discuțiile privind necesitatea protecției drepturilor digitale.

Ce sunt drepturile digitale?

Pe lângă drepturile „clasice” precum libertatea de exprimare sau libertatea de asociere, în comunitatea internațională se discută, cu prilejul pandemiei inclusiv, despre drepturile digitale. În contextul pandemiei, discuțiile privind relevanța protecției drepturilor digitale devin și mai pregnante, în contextul în care pandemia a creat condiții în care suntem obligați să ne autoizolăm sau să muncim de la distanță.

Drepturile digitale sunt acele drepturi ale omului și drepturile legale care permit persoanelor fizice să acceseze, să utilizeze, să creeze și să publice suporturi digitale sau să acceseze și să utilizeze calculatoare, alte dispozitive electronice și rețele de telecomunicații. Conceptul este în special legat de protecția și realizarea drepturilor existente, precum dreptul la viață privată și libertatea de exprimare.

Exemple și descifrarea drepturilor digitale (Consiliul European)[11]

Accesul la internet

Accesul la Internet ne permite să ne exercităm drepturile și libertățile fundamentale. În calitate de principiu general, nu ar trebui să fim deconectați de la Internet, decât dacă acest lucru este decis de către o instanță judecătorească. Mai mult, acces la internet ar trebui să fie la prețuri accesibile și egal accesibil tuturor.

Libertatea de exprimare și informare

Suntem liberi să ne exprimăm online și să accesăm informații și opinii, inclusiv cele care pot ofensa, șoca sau deranja, respectând în același timp reputația și intimitatea altora. În același timp, autoritățile publice au datoria de a respecta și proteja drepturile noastre. Orice restricții privind libertatea de exprimare trebuie să urmărească un scop legitim în conformitate cu Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Protecția identității și datelor personale

Putem alege să nu ne dezvăluim identitatea online, (cu excepția cauzelor în care autoritățile naționale confirmă în instanță un interes legitim pentru a ne obliga să facem acest lucru).

Libertatea de întrunire, asociere și participare

Avem libertatea de a utiliza orice site web, aplicație, sau alt serviciu disponibil pe internet. În același timp, beneficiem de dreptul de a protesta pașnic online, singuri sau împreună cu alți colegi și prieteni. Cu toate acestea, trebuie să fim conștienți de faptul că ne putem confrunta cu consecințe, inclusiv juridice dacă protestul online duce la blocaje, întreruperea serviciilor sau deteriorarea bunurilor altor persoane.

Confidențialitate și protecția datelor

Datele noastre personale ar trebui prelucrate numai cu consimțământul nostru sau doar în cazurile prevăzute de lege. De fiecare dată când datele noastre personale sunt prelucrate sau transferate către alte părți, trebuie să fim informați cine când, și în ce scop va prelucra aceste date. Suntem în drept să ne exercităm controlul asupra datelor noastre sau să solicităm ștergerea datelor despre noi.

Guvernele, mediul de afaceri și organizațiile societății civile au deopotrivă, responsabilitatea de a face partea lor pentru a atenua consecințele COVID-19. Secretarul general al ONU, António Guterres, a declarat ca lumea post-COVID19 va fi mult mai digitală decât înainte, iar drepturile omului și sunt esențiale pentru modelarea răspunsului la pandemie.[12]

Rămâneți alături de CRJM pentru a afla mai multe detalii despre noile tehnologii și drepturile omului în era digitală. Ne puteți urmări pe pagina noastră web CRJM.org și rețelele de socializare Facebook, OK.ru, Twitter, LinkedIn.

Acest articol face parte dintr-o serie de publicații non-academice realizate de Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) în cadrul proiectului „Program de capacitate în drepturi digitale” susținut de Centrul Internațional pentru Drept non-profit (ICNL). Opiniile exprimate aparțin CRJM și nu reflectă în mod necesar poziția ICNL.

[1] Economist Intelligence Unit, 27 January 2021 „More than 85 poor countries will not have widespread access to coronavirus vaccines before 2023” <https://www.eiu.com/n/eiu-latest-vaccine-rollout-forecasts/>.

[2] ICNL – International Center for Not-profit Law: www.icnl.org.

[3] ICNL COVID-19 tracker: <https://www.icnl.org/covid19tracker/>.

[4] IDEA International „Taking Stock of Regional Democratic Trends in Europe Before and During the COVID-19 Pandemic” : <https://www.idea.int/sites/default/files/publications/regional-democratic-trends-europe-before-and-during-COVID-19.pdf>.

[5] Avizul Curții Constituționale din 9 iunie 2021: <https://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=avize&docid=66&l=ro>

[6] Centrul La Strada „Răspunsul organelor de drept la cazurile de violență în familie în contextul crizei COVID-19 în Republica Moldova”: http://lastrada.md/pic/uploaded/Studiu_Raspuns_org_drept_RO.pdf

[7] Raport privind Respectarea Drepturilor și Libertăților Omului în Republica Moldova în Anul 2020: <http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2021/04/Raport-2020-FINAL-RED.pdf>

[8] Deciziile Comisiei Excepționale pot fi accesate aici: http://alegeri.md/w/Dispozi%C8%9Biile_Comisiei_pentru_Situa%C8%9Bii_Excep%C8%9Bionale_a_Republicii_Moldova

[9] Council of Europe „digital solutions to fight covid-19 2020 data protection report (2020), p. 5.

[10] Ibid. sumar executiv.

[11] Consiliul Europei „Guide to Human Rights for Internet Users” (2021) <https://rm.coe.int/1680301b6e>.

[12] UN Digital Cooperation Roadmap: <https://www.un.org/en/content/digital-cooperation-roadmap/>.

This entry was posted on Wednesday, May 26th, 2021 at 10:41 am and is filed under [Blog](#). You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both comments and pings are currently closed.

